

DOI 10.29254/2077-4214-2020-1-155-224-227

УДК 378.147+614.255+616.341

Боднарчук Ю. Б.

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «СТОМАТОЛОГІЯ»

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

zlatoslava2@ukr.net

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Робота є фрагментом НДР «Комплексна оцінка та оптимізація методів прогнозування, діагностики та лікування стоматологічних захворювань у населення різних вікових груп», № державної реєстрації 0114U001788.

Вступ. Якість підготовки фахівця загальної (неспеціалізованої) стоматологічної практики на даний час об'єктивно оцінюється завдяки впровадженню з 2007 року ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 3. Стоматологія». Контроль в навчальному процесі спрямований на перевірку ступеню професійності. Але кінцевий результат навчання у вищих медичних закладах України не спирається на наявність спеціальної педагогічної освіти викладацького складу. Викладачів для вищої школи, а зокрема – стоматологів, не готують. Викладач вищої школи це не фах, не кваліфікація, а посада. З точки зору професора Атанова Г. А. (2001) викладачі, у переважній більшості, сприймають власну діяльність на наївно-побутовому рівні, а не як наукову категорію. Тобто існує актуальна проблема обміну досвідом та обговорення наукових робіт педагогічного спрямування, які завдяки отриманій результативності у навчанні, показують шляхи оптимізації навчального процесу та доступні великому колу викладачів медичних вузів. Особливо це стосується якості навчання, а саме – визначення кінцевого рівня знань.

Прохідний рубіж у балах, при здачі інтернами-стоматологами іспиту, як частини державної атестації за системою «Крок 3. Стоматологія» значно змінився від 50,5 балів у 2007 році до 70,5 балів згідно Постанови № 267 Кабінету міністрів України від 25 березня у 2015 року. В 2016 році було прийнято Наказ № 1043, що діє на даний час [1]. Незважаючи на те, що контроль засвоєння знань, отриманих під час навчання на кафедрах стоматології післядипломної освіти стандартизований на рівні держави, однак шлях його досягнення у різних навчальних закладах – свій. Дану публікацію слід вважати одним з повідомлень із серії довгострокових спостережень, аналізу та наукових робіт педагогічного спрямування співробітників кафедри стоматології ПО (ІФНМУ). Все це дало нам можливість провести аналіз діяльності як адміністративного, так і кадрового складу кафедри, що в свою чергу відобразилося на успішності інтернів-стоматологів та їх готовності до роботи за фахом [2].

Мета роботи. Проаналізувати результативність технологій навчання на основі архівних матеріалів кафедри з 2007 по 2018, оптимізувати основну методику навчання лікарів-інтернів-стоматологів до

сучасних реалій вищої школи, як засіб навчання; задіяти заходи управління навчальним процесом у вигляді ресурсного потенціалу.

Об'єкт і методи дослідження. Архівні матеріали кафедри (на паперових та електронних носіях) педагогічної спрямованості за 2007-2018 роки. Цифровий аналіз матеріалів та їх хронологія.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналізувати архівні матеріали на кафедрі почали з 2007 року, де нами була виявлена причина активізації педагогічної та організаційної діяльності викладачів кафедри та її керівного складу. Попередні педагогічні дослідження кафедри стосувалися аналізу проблем навчального процесу, що виникли на кафедрі у 2007 році після написання лікарями-інтернами іспиту «Крок 3. Стоматологія» [3]. Результати тестування інтернів-стоматологів у 2007 році представлені на **рис. 1**. Згідно даних діаграми, відсоток лікарів-інтернів, які не справилися із завданням був надзвичайно високим і дорівнював 15%.

В той самий час, жоден лікар-інтерн-стоматолог у 2007 році не «подавав рубіж» більше ніж 90% відповідей. Оскільки навчання в інтернатурі мало очний та заочний цикли, завдання для вирішення зводилися до наступного: задіяти ресурсний потенціал оптимізації навчального процесу за межами матеріальної бази кафедри; використати з більшою віддачею в процесі педагогічної діяльності, той ресурсний потенціал, яким володіє кафедра [3]. Слід вважати, що кількість прохідного балу в той час дорівнювала 50,5.

В подальшому була розроблена основна методика навчання. Алгоритм методики складався із наступних етапів: I етап – загального фахового орієнтування; II етап – визначення вихідного рівня знань «Пробний Крок 3»; III етап – виконавча частина; IV етап – констатація протиріч у визначенні елементів персональної власної оцінки у системі знань, умінь та навичок «Проміжний Крок 3»; V етап – вирішення або не вирішення протиріч через надбання відкритої системи навчання, що спрямована на поповнення знань; VI етап – методологічний етап; VII етап – визначення кінцевого рівня знань «Крок 3. Стоматологія»; VIII етап – заключний етап – проведення науково-практичної конференції; IX етап – визначення кінцевого рівня знань, іспит.

Про результативність інноваційних технологій навчання свідчили дані, що отримані при здачі частини державного іспиту «Крок 3. Стоматологія» на кафедрі стоматології ПО (ІФНМУ) протягом трьох років поспіль у 2010, 2011, 2012 роках. Досягнення масової (100%) успішності лікарів-інтернів були можливі

тільки через два роки використання інноваційних технологій.

Про ефективність процесу оптимізації яскраво свідчать діаграми (рис. 2), що показують результати впровадження заходів та засобів, які сприяли підвищенню показників якості навчання лікарів-інтернів-стоматологів у порівнянні 2007 та 2011, 2012 років. Як свідчить діаграма (рис. 2), у 2011 та 2012 роках, відсоток лікарів-інтернів-стоматологів, які не справилися із завданням дорівнював 0%. У 2011 році, 90% вірних відповідей було у 58%, а у 2012 – 64% інтернів. Тобто результати контролю навчання, які відбулися на кафедрі стоматології ФПО ДВНЗ (ІФНМУ) у 2011 та 2012 роках за системою «Крок 3. Стоматологія» були значно краще ніж ті, що були проведені у 2007 році.

Крім того, слід зазначити, що на той період часу прохідний бал збільшився з 50,5 до 60,5. Однак, хронологічний аналіз педагогічної діяльності кафедри показав, що тільки самі технології навчання мало результативні. За результатами навчання 2007-2013 років було виявлено, що представлені інноваційні технології навчання в інтернатурі за спеціальністю «Стоматологія» не спрацюють, якщо не спиратимуться на ресурсний потенціал. Потрібні були не тільки методики, але й технології навчання.

В попередніх роботах працівників кафедри було проаналізовано: адміністративні, кадрові, матеріальні, інноваційні, інформаційні, фінансові та культурні складові, активізація яких здатна привести до покращення результатів навчання [3].

Технології навчання включали в себе засоби навчання у вигляді методик навчання та організаційні заходи (схема). При організації процесу навчання ресурсний потенціал був спрямований на співпрацю підприємств із різними формами конституційної власності: державної, приватної та громадської. На той період часу, проведені співробітниками кафедри організаційні заходи сприяли ефективному впровадженню засобів навчання.

Подальший хронологічний аналіз показав, що масовість позитивних результатів (100% успішність), котрі трималися протягом трьох років при здачі інтернами частини державного іспиту «Крок 3. Стоматологія», має свої обмеження. З 2013 по 2018 роки серед лікарів-інтернів стоматологів були ті, хто не подолав «прохідний бар'єр».

Об'єктивно причиною того, є в першу чергу збільшення прохідного балу до 70,5 [1]. Це можна було передбачити, оскільки діаграми 2011-2012 років показували (рис. 2) вірогідність падіння успішності у лікарів-інтернів, в разі підняття прохідного балу, точна ризику знаходилася саме в діапазоні 70%. До суб'єктивних факторів ризику можна віднести громадські протести, що мали місце в Україні в осені 2013 року, наступні політичні та

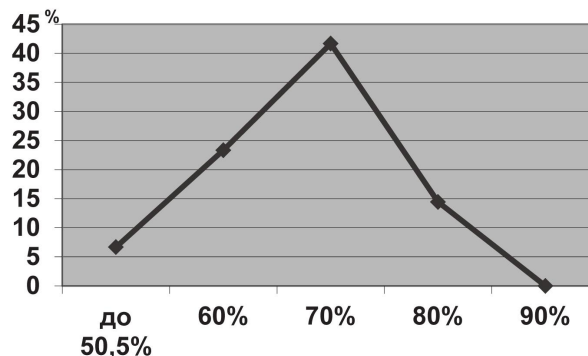

Рисунок 1 – Результати тестування лікарів-інтернів-стоматологів за системою «Крок 3. Стоматологія» у 2007 (на початку оптимізації навчання).

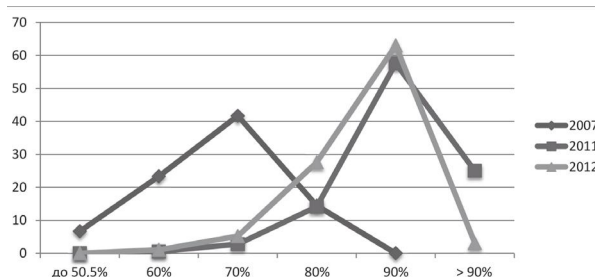

Рисунок 2 – Результати тестування лікарів-інтернів-стоматологів за системою «Крок 3. Стоматологія» у 2007 (при впровадженні засобів навчання) та 2011, 2012 роках (при впровадженні засобів та заходів навчання) на кафедрі стоматології ФПО ДВНЗ (ІФНМУ).

економічні події. Крім того, не можна обійти увагою реформи на рівні держави, особливо медичної, запропонованої МОЗ України та схваленої верховною радою. Закон України про автономізацію медичних закладів вступив в силу 6 листопада 2017 року [4], законопроект про державні фінансові гарантії медичного обслуговування – 1 січня 2018 року [5]. Згідно нього, стоматологи не підпадають під державні фінансові гарантії. Для викладачів це нові виклики у поданні матеріалу інтернам-стоматологам, як в

Схема

Оптимізація процесу навчання в інтернатурі при підготовці фахівців за спеціальністю «Стоматологія» за даними кафедри стоматології ФПО ДВНЗ (ІФНМУ)

теоретичному, так і в практичному плані. У зв'язку з реформою, архаїчними стали розділи лекцій, семінарів та напрямків в стоматології, особливо в темі «Організація стоматологічної служби». І навпроти, актуальними є заняття з хірургічної стоматології, а саме військової стоматології та щелепно-лицевої хірургії. Парадоксальною можна вважати ситуацію, що створюється при здачі інтернами іспиту «Крок 3. Стоматологія», коли в тестах залишаються ситуаційні задачі із стандартами минулого сторіччя. Тобто, інтерн-стоматолог подвійно завантажений інформацією: однією – щоб здати Крок 3, іншою – щоб зрозуміти, як працювати за фахом після здачі Кроку. Слід визнати, що проблеми, котрі стають перед викладачем значно складніші і не завжди вирішуються в межах кафедри.

Тобто при оптимізації процесу навчання інтернів-стоматологів важливим є не тільки управління організацією учбового процесу та технології викладання (місцевий рівень), але й національний рівень (реформи, закони, законопроекти, що прийняті на рівні держави) та міжнаціональний (мирний або військовий час). Структура педагогічної системи вищої освіти включає ряд середніх педагогічних систем (окремі

вузи) і малих педагогічних систем – окремі факультети, курси, групи. Всі системи реалізують єдину мету, яка визначена державою та суспільством.

Висновки

1. При оптимізації процесу навчання інтернів-стоматологів важливим є не тільки управління організацією учбового процесу та технології викладання (місцевий рівень), але й національний рівень (реформи, закони, законопроекти на рівні держави) та міжнаціональний (мирний або військовий час).

2. Сучасні суспільні, політичні та економічні виклики спонукають тих, хто навчає та тих хто навчається до додаткового безперервного навчання з метою збереження себе у професії, враховуючи сучасні реалії.

Перспективи подальших досліджень.

Стоматологічна матеріально-технічна база навчання в Україні, в переважній більшості, не відповідає світовим стандартам. В навчальному процесі викладачу не можна відриватися від реальності і подавати бажану інформацію за дійсню. Тому подальші дослідження доцільно проводити одночасно із розвитком подій в українському суспільстві.

Література

1. Nakaz № 1043 від 05.10.16 Pro zatverdzhennia Planu prioritetnykh zakhodiv vyshchykh navchalnykh zakladiv ta zakladiv pisliadyplomnoi osvity MOZ Ukrainy u 2016/ 2017 navchalnomu rotsi. [in Ukrainian].
2. Rozhko MM, Pelekhan LI, Kosenko SV, Soroka OB, Ilnytska OM. Hlybyna zasvoiennia znan za otsinkoiu rezultativ subtestiv «Krok 3. Stomatolohiia na kafedri stomatolohii FPO IFNMU. Problemy bezpererвної medychnoi osvity ta nauky. 2013;3:73-5. [in Ukrainian].
3. Kosenko SV, Rozhko MM, Kostyshyn ZT, Kindrat HV, Ostapiak IZ. Optymizatsiia navchalnoho protsesu u pidhotovtsi likariv-interniv-stomatolohiv (Povidomlennia 1, 2, 3). Halytskyi likarskyi visnyk. 2011;18(2):151-3; 2011;18(3):94-6; 2011;18(4):99-101. [in Ukrainian].
4. Zakon № 2002 від 6 листопада 2017 року Pro avtonomizatsiiu medychnykh zakladiv. [in Ukrainian].
5. Zakonoproekt № 6327 від 1 січня 2018 року Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia. [in Ukrainian].

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «СТОМАТОЛОГІЯ»

Боднарук Ю. Б.

Резюме. При сучасній оптимізації процесу навчання інтернів-стоматологів важливим є не тільки управління організацією учбового процесу та технології навчання (місцевий рівень), але й національний рівень (реформи, закони, законопроекти, постанови на рівні держави) та міжнаціональний (мирний або військовий час). Проаналізувати результативність технологій навчання на основі архівних матеріалів кафедри з 2007 по 2018 років, оптимізувати основну методику навчання лікарів-інтернів-стоматологів до сучасних реалій вищої школи, як засіб навчання; задіяти заходи управління навчальним процесом у вигляді ресурсного потенціалу. Архівні матеріали кафедри (на паперових та електронних носіях) педагогічної спрямованості за 2007-2018 роки. Цифровий аналіз матеріалів та їх хронологія. Результати нашої роботи свідчили про те, що організаційні заходи, проведені на кафедрі, сприяли ефективному впровадженню засобів навчання, таких як методику та технології навчання. Досягнення рівня 100% успішності було в разі встановленої межі прохідного балу з 50,5 до 60,5. При збільшенні до 70,5 прохідного балу, педагогічний процес потребував корекцій з метою його оптимізації із врахуванням не тільки місцевого рівня, але й національного та міжнаціонального. Результативність навчання при підготовці фахівців за спеціальністю «Стоматологія» представлена в хронологічному порядку у вигляді діаграми. Процес оптимізації із застосуванням інноваційних технологій – у вигляді схеми. Висновки. 1. При оптимізації процесу навчання інтернів-стоматологів важливим є не тільки управління організацією учбового процесу та технології навчання (місцевий рівень), але й національний рівень (реформи, закони, законопроекти, постанови, що прийняті на рівні держави) та міжнаціональний (мирний або військовий час). 2. Сучасні суспільні, політичні та економічні виклики спонукають тих, хто навчає та тих хто навчається до додаткового безперервного навчання з метою збереження особистості у професії, враховуючи сучасні реалії.

Ключові слова: оптимізація, навчальний процес, навчання в інтернатурі, стоматологія.

ОПТИМІЗАЦІЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ НАЛИЧІИ ВИЗОВОВ СОВРЕМЕННОСТИ В ПОДГОТОВКЕ ВРАЧЕЙ ПО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СТОМАТОЛОГІЯ»

Боднарук Ю. Б.

Резюме. При современной оптимизации процесса обучения интернов-стоматологов важно не только управление организацией учебного процесса и технологии обучения (местный уровень), но и национальный уровень (реформы, законы, законопроекти, постановления на уровне государства) и межнациональный (мирное или военное время). Проанализировать результативность технологий обучения на основе архивных

матеріалів кафедри с 2007 по 2018 год; оптимізувати основну методіку навчання лікарів-стоматологів інтернів к сучасним реаліям вищої школи, як спосіб навчання; задіявати управління навчальним процесом, ухвалюючи ресурсний потенціал. Архівні матеріали кафедри (на паперових та електронних носіях) педагогічної спрямованості за 2007-2018 роки. Цифровий аналіз матеріалів та їх хронологія. Результати нашої роботи свідчать про те, що організаційні заходи, проведені на кафедрі, сприяли ефективному впровадженню засобів навчання, таких як методики навчання та технології навчання в разі проходження балів від 50,5 до 60,5. При збільшенні проходного балу до 70,5 педагогічний процес вимагав корекцій з метою його оптимізації при обов'язковому урахуванні не тільки змін та доповнень місцевого рівня, але й національного, а також міжнародного. Результативність навчання при підготовці лікарів-інтернів по спеціальності «Стоматологія» представлена в хронологічному порядку в формі діаграм. Процес оптимізації при використанні інноваційних технологій навчання – в формі схеми. Висновки. 1. При оптимізації процесу навчання лікарів-інтернів-стоматологів дуже важливим є не тільки управління організацією навчального процесу та технології викладання (місцевий рівень), але й національний рівень (реформи, закони, законопроекти, постановлення, які прийняті на рівні держави) та міждержавні (мирні чи воєнні часи). 2. Сучасні політичні та економічні виклики вимагають від тих, хто навчає та хто навчається, к додатковому навчанню без перерв, метою якого є збереження особистості в професії, ухвалюючи сучасні реалістичні розкладки.

Ключові слова: оптимізація, навчальний процес, навчання в інтернаті, стоматологія.

OPTIMIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE CHALLENGES OF TODAY IN THE TRAINING OF SPECIALISTS IN THE SPECIALTY «DENTISTRY»

Bodnaruk Y. B.

Abstract. In modern optimization of the process of intern-dentists teaching, not only the management of the organization of educational process and technology of learning (local level) is important, but also the national (reforms, laws, bill drafts, regulations at the state level) and inter-national (peacetime or wartime) levels are of great importance.

The situation created when passing the exam “Step 3 Dentistry” by the interns is considered paradoxical, when there are the tests with situational tasks with the standards of the previous century. That is, intern-dentist is doubly loaded with information: one is – to pass the examination “Step 3”, the other one – is to understand how to work in the specialty after passing the “Step”. It should be acknowledged that the problems the teacher should consider, are much more complex and not always solved within the department of the university.

That is, not only the management of the organization of teaching process and educational technology (local level), but also the national level (reforms, laws, bill drafts enacted at the state level) and inter-national level (peacetime or wartime) is important in optimization of the process of dental interns teaching. The structure of the pedagogical system of higher education includes a number of secondary pedagogical systems (certain high schools) and small pedagogical systems – separate faculties, courses, groups. All systems pursue a single goal that is defined by the state and society.

The dental material-technical base of education in Ukraine, overwhelmingly, does not meet the world standards. In the educational process, the teacher can not detach from reality and submit the desired information for real one. Therefore, it is advisable to carry out further research simultaneously with the developments of events in Ukrainian society.

Key words: optimisation, study, postgraduate training, dentistry.

*Рецензент – проф. Ткаченко І. М.
Стаття надійшла 27.01.2020 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2020-1-155-227-230

УДК 378.147+614.253.4+616.314

Герзанич Н. І.

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА СПІЛКУВАННЯ В МЕДИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЇХ ВИКЛАДАННЯ ТА СПОСОБИ ВВЕДЕННЯ В КЛІНІЧНУ ПРАКТИКУ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ІНТЕРНІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

natalia.herzanych@gmail.com

Вища медична освіта в нашій країні перебуває, наразі, на етапі суттєвого оновлення та осучаснення. Цей процес модернізації передбачає комплексний підхід до усіх напрямків викладання теоретичних та клінічних дисциплін з урахуванням вимог сьогодення відповідно до здобутків світових медичних університетів.

Одним з найважливіших завдань міжнародного медичного освітнього середовища є формування майбутнього лікаря духовною та високоморальною

фаховою особистістю, що вільно володіє принципами міжособистісної комунікації в глобалізованих умовах діалогу культур [1], емпатією до кожного пацієнта зокрема.

В такому контексті базового значення набуває комунікативна компетентність та толерантність спілкування майбутнього лікаря. Окрім того, необхідно враховувати, що мережа соціальних контактів кожного медика досить широка та різностороння, а, виходячи